

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 39. Mamalucorum adventus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

videndi Ruissi, seu, ut ipse aiebat, redivivi Quaracitii, post nuncios ultrò citròque missos, cum ducentis Indis militariter instructis, magno apparatu se dat in viam. Ubi Divi Pauli apud Inianenses oppido proximus fuit, certum hominem destinat ad Ruissum & Maçetam colloqui conditiones explicaturum. Non expectato tamen responso, ex improvviso oppidum ingressus, stentoreâ plusquam voce suiipsius mendax præco vociferatur, se suæ conditionis oblitum præter morem inpræsentiæ terram calcare voluisse, ut externorum Sacerdotum aspectu frueretur. Hæc & similia deblaterans Ruissum & Maçetam in foro offendit, ab quibus honestè sedentibus iussus est in humili scamno sedere. Sed ille intolerabili fastu, qualem nec mimi in scenis assumere solent, assecis suis imperat, detrahant sibi vestes, scamnumque & subpedale sternant: mox ipse confidens, & de feritate supercilioque aliquantum remittens, solito gentis more Socios salutatur: qui vicissim salutem precari, cum plura de his bonis, quæ Christus nobis acquisivit, addere vellent, ob Barbari inquietudinem, colloquio in opportuniorē tempestivitatē dilato, ab invicem discesserunt. Sed Socii, nullâ arte magis conciliari Barbarorum animos, quàm epulis, experti, duos boves maçant, captatâque lauto convivio, ceu diserto exordio, benevolentia, sic deinde Ruissus Guiraveram prodicionis metu omnia tuta timentem alloquens, reliquum Orationis pertexit. *Frustrâ, inquit, ô Guiravera, insidias eorum times, qui nihil magis, quàm pro augenda Dei gloria mortem oppetere appetunt: vides quantâ simplicitate nos tueamur, inermes inter armatos tuos satellites minime suspicaces, de laude excipiendis iis agimus, qui nihil satius habuisse dicuntur, quàm nos suis laqueis irretire, devorareq̃. Vni animarum lucro intenti nullorum corporibus hætenus noxi fuimus, nihil satius habentes, quàm si unius Dei cultus omnium cordibus insinuetur. Hæc spe freti pericula ridemus. Caterum non te decipiat, ô Guiravera, vani nominis umbra: nam ego & tu mortales sumus, nihil mihi de mendacis oraculis technis usurpo, nec tibi, quàm vanè jactas, Divinitatem attribuo. Ego & tu pulvis erimus è pulvere olim facti: hæc nostra origo est, idemq̃ finis. Ergo, ô pulvis, detumescere, & tandem disce, quantum vilis terra portio ab omnium Conditore differat. Quid te jactas de creato Orbe, qui hætenus ita te gesseris, ac si ad Orbis pestem natus esse videreris? non hominum creator es, sed destructor: non dignitatum arbiter, sed turpe vitiorum mancipium; non humani generis latitia, sed vorago, semesa adhuc eructans hominum corpora & aliis inhians: non rerum conditor es, sed ventosum demonis sternutamentum. Caterum sic habeto, eam esse Dei clementiam, qua semper parata sit suarum legum violatoribus, si supplices fiant, scelera condonare. Hunc Deum reverere, ni æternum vindicem sentire mavelis: modo in patriam revertere, ponè te sequemur. Ad hæc Barbarus, multum de superbia remittens, ita de se credi volebat, ac si dicta animo imbibisset: sed satis apparebat simulatè omnia agere, temporique servire. Plures ex Casiquiis, qui cum eo venerant, fastum hominis carpentes, nihil se magis velle, quàm Religionem Christianam capeßere, ostendebant, clam asserentes, si Socii in patriam suam venirent, plerosque Guiraveræ assecas, deserto eo, nomen Christo daturus. Ruissus porrò haud dubius populi studia Ariolorum & præcipuorum Casiquiorum autoritate regi, proinde illâ inclinatâ omnia in proclivi fore, Guiraveram aliquo officio sibi devinciendum existimans, illi virgam, qualem Magistratus ferre solent, Regis Catholici nomine tribuit, & ab quadringentis Neophytis armatis, honoris ergò, per oppidum deduci curavit: quibus officiis conciliatum se rebus Christianis utcumque ostendit. Post Guiraveræ discessum, de deducenda ad ejus terras colonia, spreto quovis periculo, à Patribus agitata est. Qua in re versanti Ruissio literæ redduntur, quibus monebatur Incarnationis oppidum ab Mamalucis latronibus infestari: quare Guiraveræ negotio dilato, summâ celeritate ad propulsandam injuriam ipsi abeundum fuit.*

ALiquot Mamalucorum cohortes (de quibus suo tempore distinctius dicam) Tibaxivam fluvium, quâ Sancti Xaverii oppidum proximè alluit, transmiserant, nec longè ab Neophytorum nostrorum coloniis castra metari, Guairaniam totam non inani metu repleverant. Nam præterquam quòd immensam Barbaro-

Guiravera
cum Sociis
colloquium.

Antonii Rui-
ssii oratio.

Guiravera
uscumque
conciliatur.

CAPUT
XXXIX.
Mamalucorum adven-
tus.

rum,

*Neophytos
captivos.*

*Christophorus
Mendoça
duo vulnera
accipit.*

rum, qui nondum nostris Sacris nomen dederant, sed ad ea capeſſenda præcincti erant, populationem fecerant, aliquot Neophytos Incarnationis oppidanos in captivitatē abegerant; qua de re Christophorus Mendoça religioſè conqueſtus, nihil aliud quàm diçteria retulèrat. At ubi advènit Ruiſius, urbanitatem apud latrones fruſtra eſſe arbitratuſ, Neophytis ſuader, ut ſe ſuaſquè neceſſitudines tueantur. Nec morâ mille Neophyti ad Mamalucos cum armis pergunt, quò antequàm pervenirent Joſephus Domenecus & Chriſtophorus Mendoça, Ruiſii juffu, caſtra latronum exiguo comitatu adeunt. Sed jam proximis latrones conſertim inſurgunt, ſclopeta explodunt, Indum unum è Sociorum comitibus occidunt, Chriſtophorum Mendoçam binâ in corporis parte ſagittâ feriunt; qui glorioſo periculo factuſ audacior, comite Joſepho Domeneco, per reluçtanteſ Mamalucos caſtra ingreditur, ducem latronum objurgat, captivos repoſcit; negantibus denunciât totiùs Guairaniæ Neophytos armorum jure uſuroſ. Nec plura effuſuſ, captivos ſolvit, educuſquè ad Ruiſium magna cum laude reducit. Interim latrones, acie in Neophytos noſtroſ verſâ, prælio decertate velle videbantur, Ruiſio contempto, qui Dei & Catholici Regiſ nominibus interpoſitiſ ſummoperè flagitabat, ne bellum quàm pacem mallent. Tandem tamen motiſ caſtriſ ab Neophytorum noſtrorum oppidiſ tantisper receſſere; Ethnicorum captivitate ſe contentoſ fore, & ab Neophytis noſtriſ vexandiſ abſtenturoſ in ſpeciem oſtendenteſ. Quamquam Socii ſub hac herba anguem latere, magnum mox vulnuſ Guairaniæ inſiſtendum non obſcuriſ indiçiſ (& quod dolendum eſt) non inani eventu, verebantur.

**CAPUT
XXX.**
Sanctorum
Michaëliſ
& Antonii
oppida con-
duntur.

INTER has turbas Juſtuſ Vanſurkiuſ, Joanneſ Auguſtinuſ Contreraſ, Silveriuſ Paſtor & Ignatiuſ Martineſ, nuper ex Europa adveçti Sacerdoteſ, in Guairaniã Novembri meſe appulère, quibuſ ſtatim & agendi, & patiendi luculenta materia non defuit. Nam Coronati Campeſtreſ Indi, ad quos ante ſeſquiannum Antoniuſ Ruiſiuſ & Franciſcuſ Diaſtaniuſ fruſtra penetrare contenderant, primoribuſ gentiſ ad Chriſtophorum Mendoçam in Incarnationiſ oppido degentem miſſiſ, Sacerdoteſ ſibi dati & oppida fundari poſtulaverè. Quod longè ardentiuſ optavère, cum rumor increbuit, eoſ tantum in captivitatē ab Mamalucis abigendos, qui ſe Sociiſ Jeſu erudiendos non tradidiſſent. Quare Antoniuſ Ruiſiuſ, aſſumpto in ſocium Chriſtophoro Mendoça, ad eoſ progreſſuſ, omnia in procliviſ habuit. Ibitiruna meſ eſt aſperriſmuſ, triduo diſtans ab Incarnationiſ oppido, cujuſ montiſ incolæ juffuſ vicoſ ſuoſ hinc inde ſparſoſ diruere, & oppidum deſignato in loco conſtruere, imperata promptiſ animiſ fecère. Interim Chriſtophoruſ Mendoça ad Ibianguienteſ, mari obverſoſ populoſ, ſpe apud eoſ fundandi oppidi miſſuſ, cum infrequentēſ, & Mamalucorum metuſ hinc inde diſpalatoſ reperiſſet, centum Ethnicorum familiaſ ſecum adductaſ novuſ Sancti Michaëliſ oppidanuſ aggregavit, adeò ut in nova colonia duo jam mille capita cenſerentur; quibuſ Juſtuſ Vanſurkiuſ Manſilla, linguæ Indiçæ nondum perituſ, ex ſcriptiſ tabuliſ noſtræ Fidei rudimenta indefeſſuſ explicabat: quâ aſſiduitate factum, ut breviſ balbutire & tertiare verba deſinēſ, Chriſtianiæ doçtrinaſ præcepta pro dignitate tradere cœperit. Iſ ex ſeptem germaniſ fratribuſ, pleriſquè ad magnaſ natiſ, unuſ fuit, qui ſingulari exemplo Societatiſ nomen in Flandro-belgica Provinciã dedère. Jactiſ Sancti Michaëliſ oppidi fundamentiſ, Antoniuſ Ruiſiuſ, Pataguiruſ ſuavio, inſigni Caſiquio, adnitate, uniuſ diei itinere ultraſ progreſſuſ, aliud oppidum ex reductione Barbarorum inchoavit, Divoquè Antonio, Monachorum Principi, conſecratum, Petro Molæ, Apoſtolico planè viro, regendum tradidit: quò tot Barbari confluxere, ut primo bimelſtri duobuſ capitum millibuſ & quingentiſ novellaſ reſpublica ſtererit.

*Duo capitum
millia red-
uclit.*

*Juſti Van-
ſurki Man-
ſillaſ primiſ
laboreſ.*

*Sancti An-
tonii oppi-
dum adifi-
catum.*

*Sex mille &
quingentiſ
reduclit.*

**CAPUT
XXXI.**
Sancti Tho-
mæ oppidi
fundatio.

NEC infeliçiùſ reſ geſta eſt ad Taiaobaſ terraſ: nam cum Franciſcuſ Diaſtaniuſ, Ruiſii juffu, ex Conceptioniſ Gualachorum oppido ad Archangelorum coloniam tantisper adminiſtrandam veniſſet, aliquot Caſiquiſ Guiraveranaſ factioniſ cum convenère, oppidum ſibi conſtrui tanto conatu poſtulanteſ, ut eiſ moſ geri debuerit. Inter Archangelorum & Sancti Pauli oppida æqualiſ fermè intervallo

locuſ